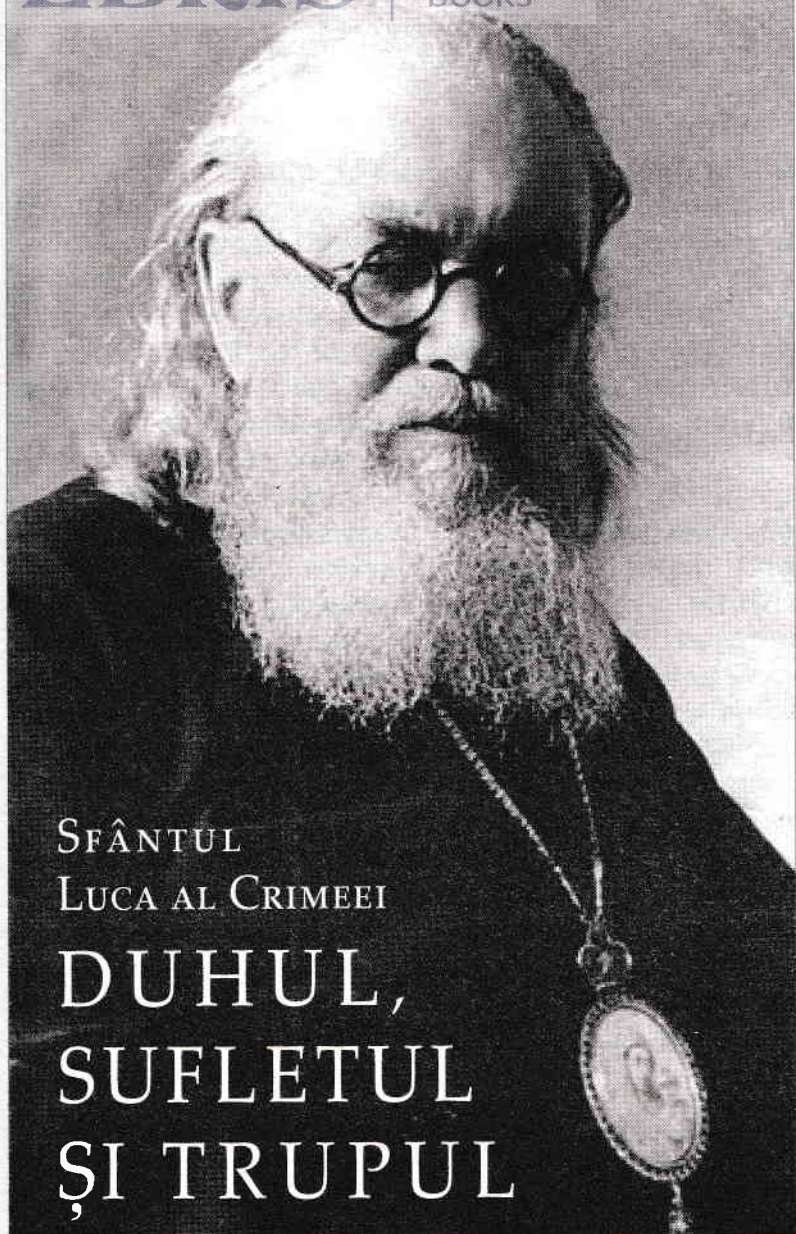

LIBRIS

We know
books

SFÂNTUL
LUCA AL CRIMEEI

DUHUL,
SUFLETUL
ȘI TRUPUL

Cuvânt înainte la ediția românească 5

Capitolul I

CE CONCLUZII PUTEM TRAGE ASUPRA PROGRESULUI ACTUAL AL ȘTIINȚEI 15

Capitolul II

INIMA ÎN CALITATE DE ORGAN AL CUNOAȘTERII SUPREME 26

Capitolul III

CREIERUL ȘI DUHUL. DUHUL ÎN NATURĂ 54

Capitolul IV

DUHUL PLANTELOR ȘI AL ANIMALELOR 72

Capitolul V

SUFLETUL ANIMALELOR ȘI AL OMULUI 80

Capitolul VI

DUHUL NU ESTE LEGAT NECONDIȚIONAT DE SUFLET ȘI TRUP 95

CAPACITĂȚILE DUHOVNICEȘTI TRANSCENDEN-
TALE 110

Capitolul VIII

DESPRE OMUL LĂUNTRIC 131

Capitolul IX

NEMURIREA 142

Cuprins 157

SFÂNTUL LUCA AL CRIMEEI

DUHUL,
SUFLETUL ȘI TRUPUL

„Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece simțirile și cugetările inimii”. (Evrei 4, 12)

„... și sufletul și trupul păzească-se în întregime, fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos”. (1 Tesaloniceni 5, 23)

*Capitolul I*CE CONCLUZII PUTEM TRAGE
ASUPRA PROGRESULUI ACTUAL
AL ȘTIINȚEI

Cugetările noastre asupra relației dintre trup, duh și suflet le vom începe de departe¹. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, ansamblul științelor exacte ne copleșea cu precizia tuturor celor tratate de către ele. Până nu demult era înstăpânită o credință necondiționată în dogmele² fundamentale ale științei, și abia câteva minți alese vedeau fisurile mărețului edificiu al științelor clasice. Și iată că marile descoperiri științifice de la sfârșitul veacului trecut [al XIX-lea] și începutul secolului nostru au zguduit pe neașteptate înseși temeliile acestui edificiu și au impus o revizuire a ideilor fundamentale ale fizicii și mecanicii. Principiile care păreau să aibă o fundamentare matematică concretă sunt în prezent dezbătute de către savanți. Cărțile

¹ În notele cuprinse în ediția românească a acestui volum am așezat și unele mărturii din experiența nemijlocită a Sfântului Luca, deoarece el însuși îi destăinuia părintelui Veletev – profesor al Academiei Duhovnicești din Moscova – că în alcătuirea cărții a însemnat numeroase lucruri pe care le-a trăit el însuși. De asemenea, în măsura în care ne-a stat în putință, am încercat să identificăm savanții și lucrările pomenite de Sfântul Luca.

² Adică în principiile și axiomele lor ce erau socotite a fi imuabile.

IBRIS | We know books

în genul lucrărilor profunde ale lui Henri Poincaré³, *Știința și ipoteza*, aduc în fiecare pagină dovezi în acest sens. Acest eminent matematician a demonstrat faptul că și matematica cuprinde o multitudine de ipoteze și condiționări. Unul dintre cei mai vestiți colegi ai lui de la Institutul de Matematică, Émile Picard⁴, demonstrează într-una din lucrările sale cât de disparate sunt principiile mecanicii, ale acestei științe care pretinde să formuleze legile de ansamblu ale Universului.

Ernst Mach⁵, în lucrarea sa *Istoria mecanicii*, împărtășește o părere asemănătoare: „Bazele mecanicii, în aparență cât se poate de simple, sunt de fapt extrem de complexe; ele se întemeiază pe experiențe nerealizate încă sau chiar imposibil de realizat și în nici un caz nu pot fi privite drept axiome matematice”.

Fizicianul Lucien Poincaré⁶ scrie: „Nu au mai supraviețuit teorii grandioase, recunoscute de către toți, în raport cu care cercetătorii să se afle în unanimitate; o anarhie bine cunoscută domnește în domeniul științelor naturale și nici una dintre legi nu se arată a fi cu adevărat necesară. Noi asistăm la dizolvarea ideilor vechi și nu la o încheiere a cercetărilor științifice. Ideile care pentru predecesorii noștri păreau temeinic fundamentate sunt supuse reanalizării. În prezent se renunță la ideea că toate fenomenele pot fi explicate din punct de vedere mecanic. Sunt contestate înseși bazele mecanicii: noile evidențe au zguduit credința în însemnătatea absolută a legilor care erau considerate fundamentale”.

³ A fost unul dintre cei mai mari matematicieni și fizicieni francezi și a trăit între anii 1854-1912.

⁴ Matematician francez care a trăit între anii 1856-1924.

⁵ Fizician și filosof austriac care a trăit între anii 1838-1916.

⁶ Fizician francez care a trăit între anii 1862-1920.

LBRIS | We know books

Dar dacă în urmă cu 30-40 de ani puteam vorbi despre faptul că fizica și mecanica experimentau o stare de anarhie, în prezent aceasta nu mai corespunde realității. Revoluționara dizolvare a principiilor și a cunoștințelor fundamentale ale fizicii a condus către elaborarea unor noi concepții, mult mai profunde și mai exacte decât cele anterioare. Mai mult, aceste concepții nu resping vechea mecanică clasică, ci o abordează ca pe o teorie relativă, care are limitele sale de aplicabilitate, destul de mărginite.

Astfel, spre exemplu, s-a dovedit că în lumea celor mai mici particule cunoscute nouă – molecule, atomi, electroni etc. – mecanica clasică își încetează aplicabilitatea și trebuie să cedeze locul unei teorii mult mai precise, dar care în același timp este mai complexă și mai abstractă: mecanica cuantică. Cu toate acestea, mecanica cuantică nu este ceva ce contrazice integral mecanica clasică, ci o include pe aceasta ca pe un domeniu înrudit, necesar în examinarea obiectelor cu masă moleculară suficient de mare. Pe de altă parte, pentru procesele care se desfășoară cu viteze mari de deplasare, apropiate de cea a luminii, mecanica clasică încetează, de asemenea, să mai aibă aplicabilitate și este necesar să fie înlocuită cu mult mai riguroasa teorie a mecanicii relativiste, care se bazează pe teoria relativității a lui Einstein⁷.

Legile constanței elementelor nu mai există, deoarece este incontestabil dovedită transformarea unor elemente în altele. S-a constatat că există elemente cu aceeași masă atomică, dar cu proprietăți chimice

⁷ Albert Einstein este autorul teoriei relativității, datorită căreia a primit premiul Nobel pentru fizică în anul 1921. A trăit între anii 1879-1955.

diferite. Acum câțiva ani, un astfel de fenomen ar fi fost privit cu ironie de către chimiști (T. Svedberg⁸).

Sunt speranțe pentru dovedirea complexității structurii atomilor și de aceea se poate presupune că atomii mai grei sunt alcătuiți din atomi mai ușori. Foarte probabil că toate elementele – într-un final – sunt constituite din hidrogen. Conform acestei ipoteze, atomul de heliu este constituit din patru atomi de hidrogen poziționați foarte compact. La rândul său, atomul de hidrogen este constituit din două particule, electron și proton.

Atomul a încetat să mai constituie unitatea primordială a materiei, deoarece s-a constatat că structura lui este extrem de complexă. Particulele cele mai mici ale materiei cunoscute în prezent sunt electronii și pozitronii. Și unii, și alții au aceeași masă, dar se deosebesc prin sarcina electrică: electronul are sarcină electrică negativă, iar pozitronul pozitivă.

În afara acestor particule, sunt și altele cu o greutate mai mare: protonii și neutronii, care alcătuiesc nucleul. Și masa lor este asemănătoare (de 1840 ori mai mare decât greutatea electronilor), dar în timp ce protonul este încărcat pozitiv, neutronul nu are sarcină electrică.

În ultima vreme, în componența razelor cosmice care ajung în atmosfera noastră din spațiul interstelar a fost descoperită o serie întregă de noi particule a căror greutate se cuprinde într-un interval destul de larg (de la 100 la 30 000 de mase electronice). Aceste particule poartă diverse denumiri: mezoni (sau mezotroni), varitroni etc. De asemenea, s-a constatat că aceste

⁸ Theodor Svedberg a fost un chimist suedez, devenind laureat al premiului Nobel pentru chimie în anul 1926. A trăit între anii 1884-1971.

particule nu sunt absolut constante. Protonii se pot transforma în neutroni și invers, electronii, unindu-se cu pozitronii, pot să înceteze să existe ca particule, transformându-se în radiație electromagnetică. Pe de altă parte, în condiții cunoscute, câmpul electromagnetic poate „genera” câteva perechi de electroni-pozitroni. Particulele detectate în radiația cosmică pot să își modifice semnificativ masa în procesul de interferență cu atomii atmosferei.

În literatura actuală în materie de fizică, transformarea unei perechi electron-pozitron în radiație este numită „anihilare” (distrugere) a materiei, procesul invers fiind numit „materializare”.

Materialiștii consecvenți consideră acești temeni condiționat-acceptabili, deoarece distorsionează starea reală a lucrurilor. Ei afirmă că nu există nici o transformare a energiei în masă, deoarece masa și energia aparțin unei realități – materiei, și particulele care apar au energie, iar energia posedă masă.

Această ultimă afirmație, pentru noi, cei educați în spiritul vechilor noțiuni ale fizicii, este cu desăvârșire revoluționară. Însă noi suntem foarte departe de a putea proclama biruința asupra materialismului.

Noi nu avem dreptul și nici motivul de a sta împotriva realizărilor celor mai importante ale fizicii moderne. Din faptul că particulele pot să-și modifice masa – după cum s-a demonstrat în ultima vreme cu particulele din radiațiile cosmice – sau pur și simplu să-și înceteze existența ca particule, transformându-se în radiație electromagnetică („anihilarea” electronilor și a pozitronilor), nu se pot trage concluzii asupra dispariției materiei, câmpul electromagnetic trebuind să fie considerat o altă formă a materiei.

Amândouă aceste forme pot trece din una în cealaltă, asemenea substanței lichide care poate lua formă solidă sau gazoasă. Însă astfel de transformări se desfășoară doar cu condiția respectării legilor conservării energiei. Energia nu poate să dispară sau să apară din nimic. Ea poate doar să-și schimbe starea sau forma, rămânând cantitativ aceeași.

În prezent, fizicienii au renunțat la ipoteza existenței unei oarecare substanțe eterice imponderale și în același timp absolut elastice, înlocuind-o cu noțiunea de câmp electromagnetic. Câmpul electromagnetic nu este substanță în sensul mecanic comun al acestui cuvânt. El nu posedă greutate, duritate, elasticitate, nu este constituit din particule etc. Dar posedă energie și în acest sens trebuie privit drept una dintre formele de existență ale materiei. El este generat de mișcarea și interacțiunea particulelor elementare – electroni și altele. Pe de altă parte, el însuși acționează asupra acestor particule și în condiții cunoscute poate chiar să le genereze.

În locul greutății, durității și elasticității, câmpul electromagnetic posedă alte caracteristici care îi determină proprietățile. Aceste caracteristici sunt amplitudinea și orientarea forțelor electrice și magnetice în diferite coordonate spațiale. De legile care guvernează câmpul electromagnetic și interacțiunea acestuia cu sarcinile electrice se ocupă electrodinamica – un domeniu aparte al fizicii –, însă legile mișcării și interacțiunii particulelor materiale constituie obiectul de studiu al mecanicii.

În câmpul electromagnetic sunt „absorbiți” într-un final toți produșii disocierii materiei. Indiferent de corpurile care se disociază și de modul dezagregării,

IPRIS | We know books

producții acestei disocieri sunt întotdeauna aceiași. Fie că este vorba despre fisiunea nucleelor substanțelor radioactive, fie că e vorba de emisiile din oricare metal sub acțiunea luminii, de emisiile produse ca urmare a reacției chimice sau a arderii etc., producții acestor emisii sunt întotdeauna constanți, deși calitatea și cantitatea pot diferi. Materia se descompune în particulele elementare: neutroni, protoni, mezoni, electroni, pozitroni ș.a. Prin mișcarea și interacțiunea acestor particule are loc generarea câmpului magnetic, a oscilațiilor magnetice și electrice de amplitudine variată, a radiației infraroșii, a luminii albe, a radiației ultraviolete și a radiației gama. Fenomenele electrice stau la baza tuturor reacțiilor chimice și unii încearcă să reducă la acestea toate celelalte forțe. S-a determinat că și lumina este una dintre formele energiei electromagnetice, iar curentul electric, de asemenea, are și structură corpusculară sau, după cum incorect zic unii, structură atomică (desigur, nu pot fi numite atomi particulele din care este alcătuit curentul electric). Mulliken⁹ definește electricitatea cu prudență și suficient de acceptabil. Iată cuvintele lui: „Eu nu am încercat să răspund la întrebarea «Ce este electricitatea?», ci m-am mulțumit să stabilesc ce nu ar fi aceasta ca și constituție, căci ea întotdeauna ni se prezintă ca și o fracțiune exactă a unei oarecare unități electrice... Electricitatea este ceva mult mai de bază decât atomii materiei, deoarece este parte componentă considerabilă a celor o sută de atomi diferiți. Exact la fel, electricitatea are ceva asemănător materiei, fiind

⁹ Robert Sanderson Mulliken a fost un chimist și fizician american care a primit premiul Nobel pentru chimie în anul 1966. A trăit între anii 1896-1986.

alcătuită din părți constitutive, însă se deosebește de materie prin faptul că toate părțile din care e compusă, în măsura în care acestea pot fi supuse determinării, sunt cu desăvârșire egale”.

Teoria corpusculară a electricității este o mare realizare a fizicii teoretice. Însă, desigur, nu putem spune că drept consecință a structurii sale corpusculare electricitatea a încetat să mai fie energie și a devenit ceva material. Nici fizicienii nu afirmă acest lucru, ci doar susțin că energia posedă masă, iar masa aparține unei anume realități – materia. Desigur, aceasta nu este confundarea energiei cu materia, căci electricitatea, oricât ar fi ea de apropiată ca structură de materie, rămâne pentru noi energie și, mai mult, o componentă importantă și de bază a energiei atomice.

Între timp, această bază a existenței fizice a lumii ne-a devenit cunoscută abia în urmă cu 300 de ani. Mii de ani electricitatea le rămăsese necunoscută oamenilor.

Abia în urmă cu 50 de ani știința s-a îmbogățit prin cunoașterea unor forme de energie extrem de importante: undele radio, radiația infraroșie, radiațiile catodice, radioactivitatea și energia intraatomică. Aceasta din urmă este neînchipuit de grandioasă și de puternică și stă la baza dinamicii întregii lumi, dând naștere energiei solare și devenind cunoscută cu 300 de ani mai târziu decât electricitatea.

Însă oare ne conferă aceasta dreptul să presupunem sau chiar să afirmăm că în lume mai există și alte forme de energie, necunoscute nouă, poate mult mai importante pentru lume decât energia atomică?

Știm că 34% din spectrul solar nu este perceput de către ochiul uman. Și doar o parte nesemnificativă din aceste 34 de procente, care e constituită de radiațiile

ultraroșii¹⁰, ultraviolete, infraroșii, a fost studiată și au fost înțelese formele care stau la baza acestor radiații. Dar ce se poate reproșa presupunerii, chiar convingerii, că dincolo de liniile lui Fraunhofer¹¹ se ascund o mulțime de taine, forme de energie necunoscute nouă, foarte probabil mult mai fine decât energia electrică? Din punct de vedere material, și aceste forme încă necunoscute de energie trebuie să fie forme deosebite de existență a materiei.

Chiar și așa, noi nu avem nimic de spus împotriva acestora, deoarece credem în puterea științei. Însă dacă nici electricitatea nu poate fi numită materie și neîndoielnic trebuie considerată energie – care poate genera sau în care se pot transforma particulele materiale, care au o anumită masă și anumite proprietăți fizice – atunci avem oare dreptul să presupunem că vor fi descoperite cu timpul astfel de forme de existență ale materiei (mai exact energii) care ar trebui numite semi-materiale?

Dar însuși termenul de „semi-material” conține întru sine recunoașterea existenței „nematerialului”.

Unde este însă temeiul pentru negarea legilor credinței noastre și a credinței în existența energiei pur duhovnicești, pe care noi o socotim primordială și născătoare a tuturor formelor energiei fizice, iar prin acestea și a materiei însăși?

Așadar, cum ne închipuim această energie duhovnicească?

Pentru noi, ea este atotputernica dragoste a lui Dumnezeu. Dragostea nu poate să se închidă întru sine

¹⁰ E vorba de radiațiile vizibile.

¹¹ Joseph von Fraunhofer este un fizician german care a trăit între anii 1787-1826.

WIKIPEDIA | We know books

însăși, căci însușirea ei de căpătâi este trebuința de a se revărsa asupra cuiva și asupra a ceva, și această trebuință a dus la zidirea lumii de către Dumnezeu. „Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit, și cu duhul gurii Lui toată puterea lor” (*Psalm 32, 6*). Prin energia dragostei, care s-a revărsat după voia cea preabună a Domnului, s-a dat de către Cuvântul lui Dumnezeu început tuturor formelor de energie, care la rândul lor au generat mai întâi particulele materiei, iar apoi, prin acestea, și întreaga lume materială.

În altă direcție, dragostea dumnezeiască revărsată a zidit și întreaga lume duhovnicească, lumea ființelor îngerești cugetătoare, mintea omenească și întreaga lume a fenomenelor psiho-duhovnicești (*Psalm 103, 4-5 și 32, 6*).

Dacă noi nu cunoaștem numeroasele forme de energie – neîndoielnic lucrătoare –, aceasta ține de vădita puținătate a cunoașterii vieții pământești prin sărmanele cinci simțuri pe care le avem și datorită faptului că încă nu s-au găsit metode științifice și reactivi pentru depistarea celor care nu sunt accesibile simțurilor noastre.

Dar oare este adevărat faptul că avem doar cinci organe de simț și nu avem alte organe și mijloace de percepere nemijlocită? Nu este oare posibilă ascuțirea vremelnică a capacității acestor organe pentru perceperea formelor de energie adecvate lor? Acuitatea vederii vulturului, mirosul foarte fin al câinelui întrec într-o mare măsură capacitatea de percepție a omului. Porumbelii posedă un simț al orientării necunoscut nouă, care le coordonează impecabil zborul. Este binecunoscută acutizarea auzului și a simțului tactil la cei orbi. Eu presupun că factori incontestabili de ordin

IBBIS | We know books

psihic – despre care vom și vorbi în continuare – ne obligă nu doar să admitem posibilitatea ascuțirii celor cinci simțuri ale noastre, ci și să le adăugăm acestora inima ca organ special al simțului, centru al trăirilor și organ al cunoștinței noastre.